

Toužím vyslovit vášnivé bytí

S básnířkou Klárou Goldstein nejen o Pablu Nerudovi, levici a hudbě

foto Herbert Ritter

Klára Goldstein
(1988, Valašské Meziříčí)

Po studiu na konzervatoři vystudovala bohemistiku na FF UP v Olomouci, zaměřuje se na meziválečnou českou poezii a zejména (nejen v doktorandském studiu) na osobnost a poezii Pabla Nerudy a její recepci v československém a českém kontextu. Vydala sbírky *Milíře* (2016, Weles), *Kenotaf* (2018, Host), *Falkenfrau* (2021, Host) a monografii *Pokus o nekonečného Nerudu* (2020, FF UP). Příležitostně překládá, působí jako redaktorka a vychovatelka na ZŠ. Pořádá literárně-hudební večery v Olomouci, kde žije, a ve Valašském Meziříčí.

Ptá se Adam Borzič

Začneme místně. Jsi z Valašského Meziříčí. Jaký máš k němu vztah? Jaký je Valmez tvé duše?

Ve Valmezu jsem se narodila, ale vyrůstala jsem v Rožnově pod Radhoštěm, což znamenalo blízký kontakt s nádhernou přírodou Beskyd a všudypřítomný folklór. Moji rodiče se seznámili v práci jako zaměstnanci Valašského muzea v přírodě. Do Valmezu jsem se pak „vrátila“ až na druhý stupeň ZŠ a postupně, i díky přátelům, pro mě začal znamenat stále víc. Valmez jsou pro mě první opravdu pevná přátelství, první možnost sdílet nadšení z poezie s vrstevníky, nekončící hospodské filosofování, první veřejná čtení. Valmez je Příklad, M-klub, Schlattauerova kavárna, místa, kde se setkávají generace spřízněné touhou po tvůrčím aspektu bytí. Ten přechod od dětství k pubertě a poté k dospělosti je vždycky naprosto zásadní, a v mém případě se vlastně ve Valmezu dost odehrával.

Mandelštam říká, že dětství je strašná doba. Jaké jsi měla dětství?

Mně přijde děsivé – ale vlastně v pozitivním smyslu – to, jak se sebenepatrnější vjemy z dětství, dost často nějak podvědomé, hluboce zakořeňují a postupně rozvíjejí. A v dospělém věku nás často přivedou k něčemu zásadnímu pro náš vývoj. Dodnes se mi vybavují úplně banální okamžiky a výjevy, vůně, dnes by pro člověka vůbec nic neznamenal, ale tehdy se zasekly drápkem a pevně přichytily. Moje dětství bylo plné knih, pamatuji si třeba, jakým obrádem pro mě bylo prohlížet si s některým z rodičů Pijoanovy *Dějiny umění*, vždycky jsem si předtím šla umýt ruce, respekt ke knihám mi byl vštěpován se stejnou důležitostí jako respekt k lidem a nejstrašnější výprask jsem dostala, když jsem v nějakém zuřivém dětském amoku natrhávala stránky v knihách. Myslím, že jsem jako dítě měla dost silnou intuíci a některé své pocity, přesvědčení a sny začínám v plné míře chápat až teď a smysluplně se mi spojují. Byla jsem přecitlivělá a podle některých jsem „moc přemýšlela“, ale teď už to našťástí nevnímám jako nějakou chybu ve vývoji. Působí to idylicky, ale tak to rozhodně nebylo. Odněvčí se odvíjelo od kvartálních excesů mého otce. Byl to vzdělaný člověk a nikdy nebyl přímo agresivní, ale s alkoholem rodina prostě fungovat nemůže, takže to byly takové sinusoidy. Nakonec ale vše vyústilo v nesmírně zlé a po všech stránkách vyčerpávající období, jenže to už se trefilo spíš do let mé puberty. Moje máma je velká bojovnice, a nejen že se nezhroutila, ale dala mi do života velký příklad statečnosti, víry a odhodlání.

V tvé duši musí být i jakási námořnická nota, když tě tvé básnicko-odborné větry nasměřovaly do hispánského světa. Jak se zrodil zájem o Pabla Nerudu, o němž jsi před pár lety vydala pozoruhodnou knihu?

Tenhle směr vanutí básnicko-odborných větrů je vlastně teprve důsledkem jakéhosi uhranutí, které přišlo dávno v dětství. Už ani nedohlédnu, kdy ta fascinace mezoamerickými a jihoamerickými kulturami začala, ale odjakživa mě k nim něco silně přitahovalo. Nejprve samozřejmě k výtvarným projevům, které dětský zrak vstřebává jako první, později k mytologii jednotlivých národů a etnik. Pamatuji se, že k osmým narozeninám mi babička dokonce věnovala knihu mýtů národů žijících na území dnešního Mexika, a nebyla to žádná „učesaná“ a převyprávěná verze, šlo o vědecké vydání s analytickým doslovem. Samozřejmě to byly archetypální příběhy plné krve, smrti, bojů, hledání smyslu existence, a mě fascinovaly. Velmi mě v té době zasáhl jeden z mýtů o vzniku nového Slunce, v němž se vysoce postavená a mocná božstva přela o to, kdo z nich má právo stát se novým Sluncem a navzájem měřila své síly i lesk. Jenže k tomu bylo potřeba oběti – vskočit do ohně a v něm se proměnit v životodárnou sílu, a do toho se nikomu kvůli strachu z neznáma a možnosti ztráty sebe sama nechtělo. Nakonec

se toho úkolu ujalo docela nenápadné božstvo kdesi z okraje „pantheonu“, a když se ti dokonali a úžasní, zaslepení pýchou pořád dohadovali, rozběhl se tenhle bůh, kterého možná mnozí ani neznali jménem, a vrhl se do plamenů, aby se vzápětí stal novou nadějí pro existenci světa i pro lidstvo. Tento příběh je samozřejmě v určitých obměnách přítomen u většiny dávných kultur, což je neméně fascinující jako samotné jeho poselství. V lidských dějinách ho vidáme neustále a to, co nám říká, je v každém okamžiku hluboce aktuální. Můj zájem o kultury a dějiny Latinské Ameriky a později i o literaturu stále vzrůstal, na FF jsem si pak zapsala mezi volitelnými předměty i umění Latinské Ameriky.

Pablo Neruda už mě provází více než půl života a začalo to úplně nenápadně, když jsem na přechodu dětství a puberty hltala všechny knihy poezie, které jsem doma našla. Narazila jsem na překlad jeho *Kapitánových veršů*, bylo mi tehdy třináct let a zase přišlo to zvláštní uhranutí. Pak jsem se v městské knihovně tajně plížila do dospělého oddělení, abych si mohla přečíst další jeho knihy. Než jsem přišla na univerzitu, věděla jsem, že pokud to jen trochu půjde, chci o něm psát diplomku. A taky jsem si řekla, že se musím začít učit španělštinu, abych si ho konečně mohla přečíst v originále. Protože jsem studovala bohemistiku, zaměřila jsem téma diplomky (aby prošlo) právě na recepci Nerudova díla v českém prostředí. Mám pocit, že s básníky, nebo možná lépe s poetikami jednotlivých autorek a autorů je to stejné jako s nacházením přátel a lásek – člověk mívá bezpočet lidí, a jen s některými má ten pocit určitého propojení, aniž by měl pro to v daný moment nějaký empirický předpoklad. A jen ti někteří v životě z nějakých důvodů zůstávají přítomní trvale.

Neruda byl často zneužíván minulým režimem, v polistopadové době se na něj zas příznačně zapomíná. Přítom mezi kanonické autory ho řadí i Harold Bloom. Jak ses vyrovnávala s předsudky, které ho halí?

Ony předsudky byly jedním z hlavních motivů, proč jsem se Nerudovi začala vážněji a systematicky věnovat. Ten balast tolika desetiletí mě děsil svou neměnností a tím, že byl obecně přijímaný. Nesnáším stojaté vody, předsudky a stagnaci, a ještě méně jakékoli škatulkování. K tomu se docela ráda pouštím do dekonstrukce falešných mýtů a čím kontroverznější téma je, tím lépe. Nesmírně mi vadilo, že obraz Pabla Nerudy je u nás značně pokřiven a posunut výběrem básnických textů a informací, které se naší veřejnosti v uply-

Velmi přesně to vyjádřil dobrý Nerudův přítel F. García Lorca, když řekl, že je třeba v sobě propojit smyslounou pohanskost starého Řecka a přísnou mystiku gotických katedrál. „Na věčnosti budeme odměněni za to, že jsme před sebou neměli hranice,“ dodává.

nulých desetiletích předkládaly. Přítom například existuje téměř dvacet Nerudových básnických sbírek, které nikdy nebyly přeloženy do češtiny, zejména ty pozdní a rané. (Poslední – a značně diskutabilní – překlad jeho knihy, který u nás vyšel, bylo *Sto sonetů o lásce* v roce 1985.) Je třeba překonat představu, že Neruda, a vlastně i jeho motivace k socialismu, je možno ztotožnit s uměleckým či politickým přístupem osob, které ho uváděly a doprovázely v našem literárním prostředí. Nerudova poetika totiž v sobě vždy nesla rysy modernismu, surrealismu, epického vyprávění, poezie všedního dne (zajímavý je v této souvislosti např. jeho esej o „nečisté poezii“), angažovanosti, smyslovosti, potřeby něhy i boje, a nic z toho nelze vydělit, k čemuž docházelo v překladech hlavně v 50. letech, aby to byl ještě pořád Neruda. Uzavírat jeho tvorbu či jeho osobnost do jediného

obrysu, jak se u nás dělo, je velké neštěstí. Neruda je gigant, který se vždy bude vzpírat jednoduché kategorizaci.

A poznamenal tě Neruda jako básníku?

V jistých ohledech určitě. A také jako čtenářku – tím, jak široce otevřené nechává dveře do svého světa, komplexností, se kterou nazírá bytí člověka i Země. Způsobem vnoření lidské bytosti do světa přírody, smyslovosti, barvitosti a vášni svého vyjádření. V přístupu k poezii tohle vždy hledám, toužím vyslovit či potřebuji číst – vášnivě bytí, vonné a hmatatelné struktury, úplně odevzdání se, sounáležitost, něco, co tepe, cosi až fyzického. Skutečný širý nádherný a bolestný prostor na hony daleko od povrchnosti a pózy. Frenetický vír ducha a smyslu, rezignaci na předpisy a hranice. Velmi přesně to vyjádřil dobrý Nerudův přítel F. García Lorca, když řekl, že je třeba v sobě propojit smyslounou pohanskost starého Řecka a přísnou mystiku gotických katedrál. „Na věčnosti budeme odměněni za to, že jsme před sebou neměli hranice,“ dodává. Jenže věčnost je už nyní, a je třeba tohle žít. Žít poezii přirozeně a plně jako všechno to úchvatné i banální, k čemu se dennodenně vztahujeme.

Ty ses Chile hlubinně dotkla i ve své předchozí básnické sbírce *Kenotaf*. Olga Stehlíková o ní napsala, že s ní „vystavěla pomyslný básnický náhrobek umučeným, nezvěstným a pronásledovaným,“ věnovalas ji obětem Pinochetova režimu. Jak jsi básnický s tématem pracovala? Jak ses do těch příběhů vcítovala? Ta sbírka je vše jiné, než nějaký pseudoangažovaný patos... Spíš jsem měl při jejím čtení až intimní pocity.

Úplně nevím, jestli jsem s tématem pracovala. Spíš ho cítím a žiju. Ten druhý oddíl knihy „Dónde están“ vznikl asi během jednoho měsíce, prostě najednou vyhrězlo ve slovech to pro mě do té doby nevysslovitelné. Mám v Chile hodně přátel a většina z nich je potomky nebo jinak příbuznými oněch mučených a nezvěstných. Za většinou těch básní jsou naprosto konkrétní příběhy. Příběhy lidí, o nichž jsem se mohla mnohé dozvědět. Příběhy lidí, jejichž osudy mě budily ze spánku a nutily znovu a znovu přemýšlet o Chile tehdy a teď, o tom hlubokém traumatu, které se dotýká dalších a dalších generací a o kterém se zde tak málo mluví, a pokud už vůbec, tak často v ideologicky podivně posunutých kontextech. Potěšilo mě, když prof. Málková z FF OU na adresu té knížky řekla, že se sice primárně vztahuje k událostem v Chile, ale de facto hovoří o všech obětech všech diktatur, které jsou někde ve světě

Od mala jsem byla velice citlivá na veškeré projevy nespravedlnosti, z toho se asi rodí soucit a bojovnost. Postupem let se člověku otevírají plné souvislosti a kontexty a už si v tom nepřipadá tak osamocený a bezbranný. Nakonec se mu dostane potvrzení, že jeho vidění je správné. Velké neštěstí bohužel je, co dodnes samotný pojem „levice“ některým lidem evokuje, bez snahy pokročit kupředu si ho spojují např. se situací v Československu v 50. letech nebo s obdobím normalizace. Problém je, že tyhle koncepty levice ve své podstatě mnohé levicové principy popíraly, stejně jako např. církve popírá mnohé principy křesťanství. Proto je třeba odhlédnout od nefunkčních definic a redefinovat je, od institucionálního balastu a zrady na pojmu samém. Smutné je, že dnes pojem znamená více než sama podstata věci a příklon mnohých lidí k povrchnímu hodnocení, a také absence snahy ponořit se hlouběji a hledat souvislosti situací ještě ztěžuje. A proto nedůvěra, kterou vzbuzuje samotný pojem, často zastíní smysluplnost obsahu. Ale vstoupili jsme do nového tisíciletí a je třeba se vytrhnout z lpění na mylných a často jen bez rozmyslu přejímaných tvrzení a zaměřit pohled na přítomnost a budoucnost. Levice dnes představuje nejhybnější sílu v boji za ochranu planety, za práva žen, LGBTQ+, za snahy překonat rasismus a mnohačetné předsudky budované po desetiletí na základě strachu z odlišnosti. Reprezentuje iniciativu pomocí lidem na ulici, uprchlíkům, samozvítelům, mobilizuje se ve jménu sociální spravedlnosti za rovné a odpovídající mzdy, za dostupné bydlení a zdravotní péči, proti byznysu s chudobou... Vybízí k solidaritě jako jediné možné cestě z krizí. Jen zcela zaslepená a sobecká bytost by proti tomu mohla něco namítat, a pak samozřejmě ti, kteří se na důsledcích hlubokých společenských krizí živí. Dokud určité části společnosti konečně nerezignují na to nefunkční a zbytečné škatulkování a neuvídí věci v aktuálních obrysech, bude cesta kupředu ještě značně obtížná. Jedno je ale nade vše jisté. Takovým, jakým je nyní, svět nemůže zůstat.

Jak levicovost koexistuje s orientací na věčnost, která ti také není cizí?

Pro mě zcela přirozené. Nepřichází snad Ježíš v prvé řadě k chudým, nemocným, sociálně vyloučeným? Nechápu právě oni mnohem hlouběji, a tedy v pravé podstatě, jeho přikázání lásky? Nemají u nich jeho slova i činy daleko zásadnější dopad než u bohatých nebo u formálně dokonalých zákoníků? Jenže k čemu je forma, když je prázdnota... V evangeliích to vysvitá snad na každé straně. A občas mi bohužel připadá, že nedošlo k žádnému vývoji a často ti, co tráví nejvíce času v kostelních lavicích a vybrušují svůj formalismus k absurdní „dokonalosti“, jsou nejvíce odtrženi od života, od jeho problémů, od chudoby, porušování lidských práv. Tak často pohrdají, jednají předsudečně, drží se stranou, v tolika ohledech vlastně přímo popírají podstatu křesťanství a mě vždycky napadá, copak to vůbec nepochopili? A co by jim na to asi Ježíš řekl? On, který lidi jejich typu dával vždy za příklad toho, jak se žít nemá... Kdybych před nimi řekla, že by se dnes Ježíš postavil na stranu levice, začnou chystat pomyslnou hranici. Pletou si pojmy a dojmů. Soucit, pomoc, a především lásku a toleranci vytěsnilo náboženství chápané jako ideologie, falešná morálka, strach vybočit, odlišit se, vlastně strach plně žít. To, co je jiné a nesrozumitelné, vzbuzuje nenávisť a obavu namísto touhy po smysluplném dialogu. Církevní dogmata křičí hlasitěji než všichni proroci dohromady. Zákony církve jsou nad zákony boží... Dřív mě to rozpalovalo doběla, teď cítím spíš lítost. No a fungování komunit prvotní církve, společný majetek a jeho spravedlivé přerozdělování, společná péče o sirotky a vdovy, pevné sjednocení v centrální myšlence, to byl přece dokonalý komunismus v prapůvodním smyslu toho pojmu.

Před bohemistikou jsi vystudovala konzervatoř, obor lesní roh. Přiznám se, že zvuk lesního rohu zbožňuje, objevil se i v několika mých básních. Jaký máš k němu dnes vztah? ▶

No právě! Taky ho zbožňuju! Začala jsem na něj hrát asi ve čtvrté nebo páté třídě, a to jsem nástroj, když byl ve futrálu, skoro ani neunesla. Ale naprosto mě fascinoval. Ten tajemný, obly, sametový tón... Pak se to v životě vyvíjelo tak všelijak, že jsem nakonec potřebovala určitý odstup, ale dnes už si říkám, že bych si na hornu zase ráda zahrála, nebo se k tomu aspoň tak nějak „rekreačně“ vrátila, uvidíme, co čas uchystá.

Celou tvoji novou sbírku *Falkenfrau* (Host, 2021) prostupuje hudba. V mnoha ozvěnách. Muzicíruješ ještě v nějaké formě? Co pro tebe vůbec hudba znamená?

Zbyla mi kytara a snad se výhledově vrátím ke klavíru, v poslední době jsem se spíš z nějaké intuitivní potřeby přeplavila k nelehce zdolatelnému ostrovu skladby, vystrachala jsem zase knihy o harmonii, protože teď mě to najednou začalo opravdu bavit, ale v této fázi k tomu vlastně přistupuji jako k poezii: Snažím se určitými prostředky vyjádřit, co vyjádřit potřebuji a musím, takže prohřešků proti formě bude bezpočet. Ale pokud čas dovolí, budu na tom nadále pracovat.

Co pro mě hudba znamená? Jak vlastně definovat něco tak magického, nepopsatelného a mnohovrstevnatého... Hudbu vnímám kromě jiného jako univerzální jazyk lidstva, nebo ještě spíše univerzální jazyk vesmíru. Samozřejmě si vyžaduje studium

a analýzu, ale ve své podstatě nepotřebuje překladu. Její přímé působení na lidského ducha a emoce až s přesahem k fyzické stránce je tak děsivé a nádherně absolutní, jak to osobně nepocítuji u žádného jiného druhu umění nebo projevu tvůrčí lidské aktivity.

Často se vracím k jednomu krátkému eseji Ferlinghettiho, v němž píše, že moderní poezie je většinou próza. Říká to záměrně vyhoceně, ale cítím, že někdy hudbu slov vzdáváme až příliš rychle.

V podobných obrysech mě to občas napadá také. (Na druhou stranu tu pak vzniká možnost pro prózu stát se v určitých vrstvách poezií.) Někdy je poezie i včerejšími zprávami nebo bezbarvým popisem, a ne vždy je to jasný autorský záměr... Pro mě v tomhle ohledu platí to, co jsem už říkala v souvislosti s Nerudou a jeho poetikou. Přivádí mě to ovšem ještě k jedné věci. V poslední době jsme s několika básnířkami a básnířky-vrstevníky vícekrát debatovali o psaní ve vázaném rýmovaném verši, o tom, jak se z naší generace až na pár výjimek de facto vytratilo, a vlastně jsme to hodnotili s určitou lítostí a otázkami po příčinách. Psala jsem takhle hlavně mezi šestnáctým a dvaadvacátým rokem a nesmírně mnoho to pro mě znamenalo (v té době jsem ale nezveřejňovala nic). Vlastně jsem se postupně dostala od vázaného rý-

movaného verše k verši volnému. Představovalo to pro mě vždy velkou výzvu: jak vyjádřit zamýšlený obsah bez úlitby formě a jak zároveň danou formu nepoškodit. My, kteří jsme do značné míry pod vlivem a v přítomnosti takových veršů vyrůstali, to asi pocítujeme nějak huň. Přitom forma v daném ohledu vůbec nemusí nelibě zasáhnout do naléhavosti a dynamiky textu.

Před covidem jsi ve Valašském Meziříčí pořádala básnická čtení. Vrátil se k tomu? V čem podle tebe spočívá význam živých akcí?

Jakmile to situace bude umožňovat, velmi ráda tam zase nějaké akce připravím. To zázemí tam, ať už v M-klubu nebo Schlattauerově kavárně, je skvělé. Už se na to strašně těším. Stejně tak jako na čtení v Olomouci. To živé setkávání mi nesmírně chybí, a i když je výborné, že během covidu to literatura a poezie v on-line prostoru docela zvládala, živá čtení jsou prostě nenahraditelná. Najednou nám něco tak přirozeného – nechci říkat obyčejného, protože podobné chvíle jsou všechno, než obyčejné – připadá jako nedosažitelný zázrak. Seseďnout se ve velkém množství u malých stolků v kavárnách a hospodách, být propojeni znejícím slovem a myšlenkami, postávat v přestávce venku v dýmajícím hloučku... ta síla sdílení je prostě obrovská. A já věřím, že brzy tenhle zázrak zase budeme normálně žít.

Jak vnímáš současnou českou poezii? Co je v ní pro tebe zásadní? A s kým z mladších autorů a autorek se cítíš spřízněná?

Pro mě jako pro čtenářku je určitě výzvou ta velká šíře opravdu kvalitní produkce a přiznám se, že jsem v tomhle ohledu v poslední době trochu nestíhala. Teď jsem si dala předsevzetí, že si každý měsíc objednáme několik sbírek současné poezie, ke kterým jsem se ještě nedostala.

Musím říct, že nějaká věková podobnost pro mě nikdy a v ničem nebyla nutným aspektem pro vnímání spřízněnosti, ostatně, abych se přiznala, v těch dnes neustále zmiňovaných a analyzovaných generacích X, Y, Z se úplně ztrácím a vůbec se v tom neorientuju. Prostě zase nějaké škatulkování...

Mám-li ale jmenovat, pak musím určitě zmínit Terezu Šustkovou, Romana Polácha, Michaelu Horynovou, Ondřeje Hložka, Šimona Leitgeba a další. Ale co mě v poslední době skutečně hluboce strhlo, byla *Magistrála* Tima Postovita, takže se moc těším na jeho novou sbírku. Hrozně bych si přála, aby se do léta nebo v létě situace zlepšila natolik, že by nám umožnila naše nové sbírky konečně při nějaké živé akci pokřtít.

Klára Goldstein: Až znovu ty obří vlny vyhřeznou světlem do našeho světa

(ke stepi)

Timu Postovitovi

Může zkoumat.
Může stále ohledávat
hebké hřbety nezřetelných stvoření,
mezi spárami zdí
zlomyslně zdvojená číhající slova.
Pořád se může naklánět přes římsu
poprášenou sněhem jen natolik,
aby otisky ptačích drápků braly znovu
za srdce.
To všechno dole v rozježděné břečce –
ten hukot, ty sirény, ty skoky daleko
za obrubník,
kostlivé stíny deštníků v odpadkových koších,
jména příštích zastávek, zvrásněné plakátové
plochy,
tlející večer, moře klidu –
to všechno se sbíhá na sítnici,
rozmlouvá s krví.
A lednová mlha větší poutníkoví kolem krku
další otázky, vnesuté v mladých listech
už daleko od popela,
tušené a čekající jako hmyzí ticho
ve vysoké trávě
šedivé a stmívající se stepi,
do níž ukazuje chvějící se rukou stařena
Izergil,
vyschlá jako včerejší přítok řeky nebo lovcova
krev,
do níž ukazuje sverepě a naléhavě,
neboť už zase vidá v dálce ohně.

***

Adamu Borzičovi

Pod obzorem podvečer
v té oněmělé zeleni,
k níž se zdráhá přistoupit
rozehvělá kůže bříz.
Švihnutí slunce zanechává
nezhojitelné jizvy.
Od toho okamžiku
hledíš zlatýma očima
a soumrak se úží jako hrdlo amfory,
ze které stoupá zpěv
v řeči známé jen tobě
a spárkaté zvěři, jež vychází z lesů
zrozená, nestvořená, k věčnosti rozvětvená.
Svět, který sládne mezi klouby trav,
bytostně zšeřelý, aby vydával déšť,
aby šeptal a čeřil a nítíl rozkvětání...
Stojíš v tom dešti –
mechy a pryskyřice, dřevo a písne, šakalové
a pštrosi –
vše zaklání hlavu, otevírá ústa,
vstupuje za proctví.

***

Romanovi a Markétě

Sotva se tramvaj vydýchla
v poslední zastávce před zatačkou
při poslední jízdě dne,
poklesla ramena úterku až do asfaltu

a kolem právě neslyšně přešel kocour,
nádherný jako dosud neobjevená mlhovina,
v sedmimocné zimní srsti.
A upřel oči vzhůru,
daroval svůj pohled dýkám neolistěných
korun,
ulicím překypujících prázdna,
v němž pořád čekáš, že za zády budou
práskat dveře hospod.

Nakonec ale
ostrý nůž rozbřesku
porcuje panorama města,
zajíždí hloub a připomíná to tu bolest
rozevřenou na šířku chvějivých vousků
podvědomě si vytyčujících parametry bytí.

***

Bečvě

Maso jde snadno od kosti.
Zahnívá do úplňku v Rybách.

Nakonec ještě zřetelný šrám
po ostré ploutvi,
jak se to valilo zemí a vodou,
podzimem, zimou, pamětí kamene.
Vždy je to stejné,
vždy, když vtéká smrt
ústý a očima
a nebo skulinami vychlípených žaber.
Tehdy je ticho urputnější
než sám proud,
pod jezy vysychá lidský hlas
a co bylo němé, odpovídá strachu.

Lež podebraná lží,
prořzlá při samém okraji,
dáví a očekává zapomnění.
Jenže až příliš očividně
mrská se přímo pod hladinou
všechno to stříbro.

(B / B)

Možná se nezměnilo nic
oproti minulé zimě.
Ve vzduchu poletuje sních
a bezeslovná tíseň.

Dráty a stromy syčí hladý
tam, kde jsou nejněžlejší.

Možná se nezměnilo nic
oproti minulé zimě.
Šeď baráků vystydne na kost.
V zákazu čerění hladiny
mráz pozoruje zblízka a soustředěně
tvou kůži
jako Ilse Koch.
Cokoliv na tomto břehu uniká názornosti.
Nebe vylité z hliníkové misky
se valí samospádem do výlevky
Tady se nemůže vsáknout
kromě křiku nic.

Až za šedesát let pojeděš kolem,
blesky čapích křídel na poli
zmatou tvůj směr
a bouřka za tvými zády spolkně vše živé.

Na dohled bydlí lidé.
Lidé jsou vždycky na dohled.
Na dohled za svými zdmi a zavřenými víčky
se do krve brání,
aby se nezměnilo nic
oproti tehdejší zimě.

Jen místo, čas a způsob.

(vítr byl mládenec se stříbrnými vlasy)

Jen chci zhltnout všechno,
co je v tobě,
řekla smrt.
A tvářila se jako klidný kout v zahradě.
Jako začátek léta.

Stačila chvíle,
než ho tiše proměnila,
až se celý vznášel, viděl se shora a ztrácel hlas.
Byl ho najednou plný pokoj i schodiště i kraj
a nařizoval smyčcům větru,
aby se vyhnuly akcentům na počátku taktů.
Vysoko nad loukou tkvěl
a sytil se tím výhledem
a teď už to říkal celým bytím,
zapisoval to každým nádechem
do vadnoucích listů a do bzučení včel.

Jen se podívá
na spáry mezi kameny,
řekla smrt.
Na vrstvy chápání, na hmotu bez hmoty.
Teď se zasměješ, protože to věděl.
A bude tě plný pokoj i schodiště i kraj,
docela jistě i údolí a břehy,
nyní i navěky.

***

H.

Rozhosti se ve mně,
jako by vítr nestačil popouzet stromy
k přízračné nezkrotnosti.
Trvej jako brána a ocel.
Krví obíhej.
A za víčky zase křič v tónině těch rudnoucích
mraků,
na které mají nárok jen fiály dómu
a vznícená okna a tep...

Rozezni se ve mně
sílicím stiskem soumraku,
zvětšeným septakordem hladiny,
která se nechvěje jen proto,
že vržena proti polední sálá
vklíněna mezi paprsky a hlas.
Rozhosti se ve mně všemi křídly,
všemi nárazy větru, vůni svých rukou,
veskrze tak horoucí lávou pohybu.

Zima na svazích tady ještě trvá,
nedbajíc tání a ptačího zpěvu.
Ráno budeš sedět nad partiturou Brahmse,
přistížen bdělostí kávy,
minuta se zatne ve spirále poslušnosti,
že ucítím sebe ve tvých vlasech
a v mapách dlaní tu noc.

Ale nyní rozezni se ve mně jako sních,
jako Goethovy kroky ve Výmaru,
abychom dohlédli na samotný začátek
a tříštili se ve spektru,
až znovu ty obří vlny
vyhřeznou světlem
do našeho světa.